

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3066/2020. (III. 2.) AB VÉGGÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.22.320/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi személy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria Pfv.IV.22.320/2017/2. számú végzése, a Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.368/2017/4. számú ítélete, valamint a Nyíregyházi Törvényszék 1.P.21.598/2016/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítvány benyújtására alapul szolgáló ügynek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 2.1. A perbeli alperes magánszemély 2009-ben lépett be a perbeli felperes indítványozó szakszervezetbe. Tagdíját munkáltatója 2011-ig levonta havi illetményéből, azonban ezután jogszabályi változás következtében erre már nem nyílt lehetőség. Az alperes 2012. január 1-től más módon sem tett eleget tagdíjfizetési kötelezettségének.
- [4] Az indítványozó 2016. július 27-én felhívta az alperest, hogy az eltelt négy évben elmulasztott tagdíjfizetési kötelezettségének tegyen eleget. Az alperes 2016. augusztus 5-én írásban bejelentette az indítványozónak, hogy tagsági viszonyát megszüntetni szándékozik és a szakszervezetből kilép; egyúttal jelezte, hogy tagsági igazolvánnyal nem rendelkezik, mert azt 2012. január 1-jén tett kilépési nyilatkozatával együtt már visszaküldte.
- [5] 2.2. A fizetési meghagyással indult, majd az alperes ellentmondása folytán perré alakult eljárásban az indítványozó 58 500 Ft és kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte, előadva, hogy tagsági viszonya már a 2012. január 1-én megküldött kilépési nyilatkozatával megszűnt, illetve hivatkozott arra, hogy az indítványozó nem tartotta be az alapszabály szerinti kizárással kapcsolatos felszólítási rendet (nem szólította fel 3 hónap késedelem után rögtön).
- [6] Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest, hogy az indítványozónak fizessen meg 3 000 Ft-ot és kamatait, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Indokolásában kifejtette, hogy az alperes nem vitatta, hogy 2012. január 1-től nem fizetett tagdíjat és nem vitatta a tagdíj összegszerűségét sem, azonban a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 164. § (1) bekezdése értelmében őt terhelő bizonyítási kötelezettségnek nem tett eleget, nem tudta igazolni, hogy 2012 januárjában tagsági viszonyát kilépéssel megszüntette volna. A bíróság szerint a jogvita elbírálására a 2010. szeptember 24-i keltezésű alapszabályt kell alkalmazni, melynek 33. c) pontja szerint a tagot a nyilvántartásból törölni kell háromhavi tagdíj nem fizetése esetén. Ebből következően az alperes tagsági viszonya 2012. március 31-én törléssel megszűnt. Mindezek alapján az indítványozó követelését 2012. január 1. és 2012. március 31. közötti időszakra találta alaposnak.
- [7] 2.3. Az elsőfokú ítélettel szemben az indítványozó terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen kérte az ítélet megváltoztatását és az alperes kereset szerinti elmarasztalását, másodlagosan indítványozta a törvényszék határozatának hatályon kívül helyezését és kötelezését a per újabb tárgyalására és új határozat meghozatalára.

- [8] Az alperesi fellebbezési ellenkérelem az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [9] Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a jogvita elbírásához szükséges mértékben a tényállást felderítette, a releváns tényeket ítéletében rögzítette. Helytállóként értékelte az elsőfokú bíróság megállapítását, miszerint az ügyben a 2010. szeptember 24-i keltezésű alapszabály rendelkezéseit kell alkalmazni, melynek 33. pontja sorolja fel a tagsági viszony megszűnése eseteit. A c) alpont szerint a tagsági viszony megszűnhet háromhavi tagdíjfizetési hátralék esetén, mert ez esetben a tagot – a felszólítást követő 8 nap elteltével – a nyilvántartásból törölni kell. Hivatkozott arra, hogy ezt a felszólítást a bírói gyakorlat a tagok védelmében általában elvárja a szervezettől. Abban az esetben, ha a tag a felszólításra nem reagál, egyértelmű jelzés, hogy tagsági viszonyát nem kívánja a továbbiakban fenntartani. Minthogy az alapszabály szerint háromhavi tagdíjhátralék esetén megszűnik a tagsági viszony, lényegtelen az a körülmény, hogy a szervezet mikor észleli a fizetés elmaradását, mikor szólítja fel a tagot.
- [10] 2.4. A jogerős ítélet ellen az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelyben arra hivatkozott, hogy az elsőfokon eljáró bíróság nem volt illetékes az ügyében eljárni. Rámutatott, hogy bár az illetékes bíróság megjelölése elsődlegesen a felperes feladata, és bár az illetékesség vizsgálatához és megállapításához szükséges adatokat a felperesnek már a keresetlevélben elő kell adnia, viszont a bíróságnak is hivatalból vizsgálnia kell, illetve kellett volna az illetékességét, az ügyben alkalmazandó Pp. 43. § (1) bekezdése alapján. Míg főszabály szerint az alperes ellenkérelmének előadása után az illetékesség hiánya nem vehető figyelembe, addig a főszabály alól kivételt jelent a kizárólagos illetékesség. Tekintve, hogy az indítványozó szakszervezet, ezért a Pp. 23. § (1) bekezdésének *fb* pontja alapján a volt tagjával kapcsolatos per a szervezetet nyilvántartásba vevő törvényszék hatáskörébe tartozik; és ez nem a Debreceni, hanem a Szekszárdi Törvényszék. Ezt – az állítása szerint – kizárólagos illetékességi szabályt sem az első-, sem a másodfokú bíróság nem vette figyelembe, holott a benyújtott iratok alapján hivatalból észlelniük kellett volna a Debreceni Törvényszék illetékességének a hiányát. Az indítványozó hivatkozott a Pp. Nagykommentárjára: „Abban az igen ritka esetben, ha a másodfokú bíróságnak és a feleknek is elkerüli a figyelmét a törvényben foglalt kizárólagos illetékességi szabály megsértése, a felek a jogerős ítélet ellen felülvizsgálati kérelmet nyújthatnak be a Kúriához”. Az indítványozó kérte az – állítása szerint – jogszabálysértő ítéletek hatályon kívül helyezését és a per megszüntetését.
- [11] A Kúria a Pp. 271. § (2) bekezdésére tekintettel a felülvizsgálati kérelmet hivatalból elutasította. A Pp. ezen szabálya alapján ugyanis „nincs helye felülvizsgálatnak olyan vagyoni jogi ügyekben, amelyben a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték [...] a hárommillió forintot nem haladja meg. Ez az értékhatártól függő kizárás nem vonatkozik a sérelemdíj iránt indított perekre, a 23. § (1) bekezdés *b* pontjában, valamint a 24. § (2) bekezdés *a*) pontjában meghatározott ügyekre, valamint azokra az ügyekre, amelyek ingatlan tulajdonára vagy ingatlan terhelő jogra vonatkoznak, vagy ingatlanra vonatkozó jogviszonyból erednek, továbbá valamennyi olyan ügyre, amely megállapításra irányul”; a tagdíj megfizetése iránti per viszont nem tartozik a kivételek körébe.
- [12] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó az ítéletek alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését az Alaptörvény R) cikke (2) bekezdése, valamint XXVIII. cikke (1) bekezdése sérelmére hivatkozva kérte.
- [13] Az indítványozó álláspontja szerint a bírói ítéletek azért sértik az Alaptörvény hivatkozott rendelkezéseit, mert az ügyben eljáró két bíróság egyike sem észlelte illetékessége hiányát. Panaszában hivatkozik a Pp. 23. § (1) bekezdés *fb* pontjára, ami alapján a törvényszék hatáskörébe tartoznak a törvény által nyilvántartásba vett, cégnek nem minősülő szervezetekkel kapcsolatos perek közül az ilyen szervezetek és tagjai (volt tagjai) közötti tagsági viszonyon alapuló perek. A civil szervezetek nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény 1. §-a rögzíti, hogy a szervezetet a székhelye szerint illetékes törvényszék veszi nyilvántartásba, és a nyilvántartást vezető bíróság illetékes a polgári nemperes eljárások lefolytatására, valamint a Pp. 23. § (1) bekezdése *f*) pontjában meghatározott perek lefolytatására. Az indítványozó szerint az elsőfokú bíróságnak észlelnie kellett volna illetékessége hiányát és az ügyet át kellett volna tennie a Szekszárdi Törvényszékre. Panaszában hivatkozik arra is, hogy a fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság köteles lett volna az eljárási szabálysértést észlelni, a pert megszüntetni és az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezni. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelme kapcsán hivatkozik panaszában a bíróságok szervezetéről

és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXL. törvény 2. § (2) bekezdésére, valamint 5. §-ára, és 8. §-a (1)–(2) bekezdéseire is. Hangsúlyozta, hogy jelen esetben „a Pp. és a Bszi. rendelkezéseit kell irányadónak tekinteni annak meghatározására, hogy mit kell törvényes bíróságnak, illetve kit kell törvény által kirendelt bírónak tekinteni. A törvényi rendelkezések szerint kétséget kizáróan megállapítható a kizárólagos illetékesség megsértése a bíróságok részéről.” Álláspontja szerint a Kúriának érdemben kellett volna döntenie a jogszabálysértő ítéletek ügyében, mert így az indítványozót jogorvoslati jogától fosztotta meg. Álláspontja szerint a bíróságok megsértették az Alaptörvény R) cikke (2) bekezdésében foglaltakat, amikor a törvényi rendelkezésekkel ellentétesen jártak el.

- [14] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a Kúria végzésével szemben további jogorvoslatra nincs lehetősége.
- [15] Az Alkotmánybíróság az indítványnak a Kúria döntése alaptörvény-ellenességét állító indokolása kapcsán a következőkre mutat rá. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az (1b) bekezdés *b)* pontja szerint a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az eljárás megindításának indokait, alkotmányjogi panasz esetén az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint nyilvánvalóan nem tekinthető alkotmányjogilag értékelhető, megfelelő indokolásnak az, ha a bírói döntés alaptörvény-ellenességét az indítványozó egy, a jogalkalmazást elősegítő tudományos jellegű mű (a Pp. Nagykommentárja) egy mondatával kívánja alátámasztani, szemben a Pp. kógens rendelkezésével. Az Pp. 271. § (2) bekezdése ugyanis kógens módon zárja ki a felülvizsgálatot az olyan vagyoni jogi perekben, amelyekben a vitatott érték a hárommillió forintot nem éri el. Ezen főszabály alóli kivételek között pedig nem szerepel az az eset, amikor eljárási szabályok (korábban esetleg fel nem ismert) megsértése adna alapot a felülvizsgálatra és a jogerős döntés esetleges megsemmisítésére.
- [16] Az Alkotmánybíróság az indítványnak a kizárólagos illetékességi szabály megsértését állító részéhez kapcsolódóan arra a gyakorlatára utal, mely szerint csak végső fórumként, abban az esetben élhet a bírósági döntések megsemmisítésének eszközével, ha az eljáró rendes bíróságok nem orvosolták az alkotmányos jelentőségű eljárási szabályok megsértését. Az eljárási szabálysértések orvoslásának viszont előfeltétele, hogy a szabályok megsértését már a rendes bírósági eljárás során jelezzék az eljáró bíróságoknak. Ahogyan arra az Alkotmánybíróság a 3327/2018. (X. 16.) AB végzésében is rámutatott: „Ha a polgári eljárásjogban létezik megfelelő eszköz, amely elősegíti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás esetleges sérelmének már a bírósági eljárás során történő orvosolását, úgy azt az indítványozónak – ha arra lehetősége van – már a bírósági eljárás során igénybe kell vennie, és csak ennek sikertelensége esetén kifogásolhatja azt az Alkotmánybíróság előtt. E nélkül ugyanis az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az adott vonatkozásban az indítványozó nem merítette ki a jogorvoslati jogát, így az indítvány nem felel meg az Abtv. 27. § *b)* pontjában foglalt követelménynek {hasonlóan lásd: 3015/2015. (I. 27.) AB végzés, Indokolás [14]}.” [3327/2018. (X. 16.) AB végzés, Indokolás [25]]
- [17] A jelen ügyben az indítványozó nyújtotta be a keresetlevelet olyan bírósághoz, amelynek illetékességét utóbb kétségbe vonta. Sem az elsőfokú eljárásban, sem az elsőfokú ítélettel szemben benyújtott fellebbezésében, sem pedig a másodfokú eljárás során nem hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság nem lett volna illetékes az ügyben eljárni. Ezt az érvelést először a Kúriához benyújtott felülvizsgálati kérelmében adta elő, majd az alkotmányjogi panaszában ismételte meg. Tekintettel arra, hogy a Pp. 271. § (2) bekezdése egyértelműen kizárja a felülvizsgálatot az alkotmányjogi panasz tárgyát képező perben, így a felülvizsgálati kérelemben foglaltakat az Alkotmánybíróság nem tekinthette joghatályosan előadott jogorvoslati kérelemnek. Ennek hiányában viszont az állapítható meg, hogy az indítványozó az állított eljárási szabálysértés vonatkozásában nem merítette ki a jogorvoslati jogát, így e körben az indítvány nem felel meg az Abtv. 27. §-ában foglalt feltételnek.

[18] 5. Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 27. §-ára, 52. § (1) bekezdésére és (1b) bekezdésének *b*) pontjára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2020. február 18.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1155/2018.

